

**ΙΣΤΟΡΙΑ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
(ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ)**

Ερωτήσεις από την Τράπεζα Θεμάτων

Κεφάλαιο 1^ο

Μάθημα 3:

1^ο ΘΕΜΑ

1.α.

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Με το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας (22 Ιανουαρίου/3 Φεβρουαρίου 1830) έμειναν εκτός του ελληνικού κράτους:

α. η Στερεά Ελλάδα

β. τα νησιά του βόρειου και ανατολικού Αιγαίου

γ. η Πελοπόννησος

δ. οι Κυκλάδες

2. Στις αρχές του 1821 προέκυψε οξεία διαμάχη ανάμεσα:

α. στον Αλέξανδρο Υψηλάντη και στους προκρίτους της Πελοποννήσου

β. στον Δημήτριο Υψηλάντη και πολλούς φιλικούς από το ένα μέρος και στους προκρίτους της Πελοποννήσου από το άλλο μέρος

γ. στον Δημήτριο Υψηλάντη και στον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη

δ. στον Δημήτριο Υψηλάντη και στους «ολιγαρχικούς»

3. Από τους ακόλουθους δεν ανήκει στους ιδρυτές της Φιλικής Εταιρείας:

α. ο Νικόλαος Σκουφάς

β. ο Αθανάσιος Τσακάλωφ

γ. ο Παναγιώτης Σέκερης

δ. ο Εμμανουήλ Ξάνθος

4. Η επανάσταση του 1821 ήταν προϊόν κινήματος:

α. εθνικού

β. πολιτικού

γ. κοινωνικού

δ. αναρχικού

5. Η εθνική πολιτική για απελευθέρωση των αλύτρωτων ιστορικών τόπων του ελληνισμού ονομάστηκε:

α. Ουτοπική Ιδέα

β. Μεγάλη Ιδέα

γ. Επεκτατική Ιδέα

δ. Εθνική Ιδέα

1.α.

Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Ο Δημήτριος Υψηλάντης κάλεσε στις επαναστατικές του προκηρύξεις όλους τους χριστιανούς των Βαλκανίων να ξεγερθούν εναντίον της οθωμανικής αυτοκρατορίας. **Λάθος**

2. Ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος διαφωνούσε στο ζήτημα της απελευθέρωσης των ιστορικών ελληνικών τόπων. **Σωστό**

3. Ο Ιωάννης Καποδίστριας ζήτησε από τον Ρώσο αυτοκράτορα Αλέξανδρο Α΄ τη συνδρομή της Ρωσίας στη σχεδιαζόμενη επανάσταση των Ελλήνων .

4. Ένα από τα κυριότερα συστατικά στοιχεία του ελληνικού εθνικού κινήματος ήταν η καταγγελία της τουρκικής κυριαρχίας ως παράνομης και της εξουσίας του Οθωμανού σουλτάνου ως αυθαίρετης. **Σωστό**

5. Τα τοπικά επαναστατικά συμβούλια που είχαν σχηματιστεί ήταν οι «εφορίες», οι «σύγκλητοι», οι «καγκελαρίες» και τα «διευθυντήρια». **Σωστό**

6. Στόχος της Φιλικής Εταιρείας, όπως και του Ρήγα, ήταν αποκλειστικά η ίδρυση «Βαλκανικής Ομοσπονδίας». **Λάθος**

7. «Φυσικοί ηγέτες» του τόπου στα πρώτα χρόνια του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους ήταν οι πρόκριτοι και οι λόγιοι του έθνους. **Λάθος**

8. Ένα από τα κυριότερα συστατικά στοιχεία του ελληνικού εθνικού κινήματος ήταν και η ταύτιση των Ελλήνων με τους άλλους Ευρωπαίους και η διάκρισή τους από τους Τούρκους. **Σωστό**

9. Μετά την έναρξη της Επανάστασης του 1821, την εξουσία στην επαναστατημένη χώρα κατέλαβαν οι νεήλυδες από την Ελληνική Διασπορά με στόχο την απαλλαγή από την Οθωμανική εξουσία. **Λάθος**
10. Το ανεξάρτητο ελληνικό κράτος δημιουργήθηκε το 1830. **Σωστό**
11. Ο πρώτος βασιλιάς των Ελλήνων ήταν ο Όθων από την Αυστρία. **Λάθος**
12. «Ανατολικό Ζήτημα» ονομάζεται το διεθνές ζήτημα που προκλήθηκε από τη βαθμιαία αύξηση της ισχύος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. **Λάθος**
13. Το εθνικό κίνημα των Ελλήνων υπήρξε πρότυπο και για τους άλλους λαούς της νοτιοανατολικής Ευρώπης. **Σωστό**
14. Η Ελληνική Επανάσταση ήταν εθνικό, αλλά όχι φιλελεύθερο κίνημα. **Λάθος**
15. Ο πρώτος ηγεμόνας των Ελλήνων ήταν ο Γεώργιος Α΄ των Γλυξβούργων της Δανίας. **Λάθος**
16. Με το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας (22 Ιανουαρίου/3 Φεβρουαρίου 1830) έμειναν εκτός του ελληνικού κράτους οι Κυκλάδες. **Λάθος**
17. Το εθνικό όραμα της Μεγάλης Ιδέας και ο αλυτρωτισμός δημιούργησαν ευρύτατη εθνική συναίνεση στο ζήτημα της απελευθέρωσης των ιστορικών ελληνικών τόπων. **Σωστό**
18. Το Ανατολικό Ζήτημα προέκυψε από τη βαθμιαία ενίσχυση της θέσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στην Εγγύς Ανατολή και στη Χερσόνησο του Αίμου. **Λάθος**
19. Το 1821 ο σουλτάνος αντέδρασε με αγριότητα στην επαναστατική πρόκληση των Ελλήνων. **Σωστό**
20. Ο πρώτος ηγεμόνας της Ελλάδος, ο Όθων, ήταν γόνος επιφανούς οικογένειας Φαναριωτών. **Λάθος**
21. Ο Καποδίστριας, στο μικρό διάστημα της διακυβέρνησής του, έθεσε τις βάσεις της οικονομίας, της δημόσιας διοίκησης και δικαιοσύνης, του στρατού και της εκπαίδευσης. **Σωστό**

(II) Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει:

Λύση: 1δ, 2γ, 3β, 4δ, 5α, 6ζ

Α	Β

1. Εμμανουήλ Ξάνθος	α. Στρατιωτικός Σύνδεσμος
2. «Πελοποννησιακή Γερουσία»	β. Επανάστασης της 3ης Σεπτεμβρίου
3. Όθων	γ. Α' Εθνοσυνέλευση
4. Γεώργιος Α΄	δ. αρχή της δεδηλωμένης
5. Ελευθέριος Βενιζέλος	ε. Φιλική Εταιρεία
6. Ιωάννης Καποδίστριας	στ. νεήλυδες
	ζ. Γ' Εθνοσυνέλευση

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

1.β. Να εξηγήσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων: *Μεγάλη Ιδέα, Φιλική Εταιρεία, Ανατολικό Ζήτημα*

Μονάδες 7 + 8 =15

3^ο ΘΕΜΑ

Το παρακάτω απόσπασμα προέρχεται από τη Διακήρυξη της Ελληνικής Ανεξαρτησίας που εξέδωσε η Α΄ Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου την 15^η Ιανουαρίου 1822. Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

α. Ποια υπήρξαν τα κυριότερα συστατικά στοιχεία του ελληνικού εθνικού κινήματος του 1821;

(μονάδες 13)

β. Ποιον ιδεολογικό χαρακτήρα προσέδιδαν οι Έλληνες στον Αγώνα τους;

(μονάδες 12)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ¹

Απόγονοι του σοφού και φιλανθρώπου Έθνους των Ελλήνων, σύγχρονοι των νυν πεφωτισμένων και ευνομούμενων λαών της Ευρώπης και θεαταί των καλών, τα οποία ούτοι

¹ Το κείμενο έχει μεταφραφεί στο μονοτονικό, αλλά έχει διατηρηθεί η ορθογραφία του.

υπό την αδιάρρηκτον των νόμων αιγίδα απολαμβάνουσιν, ήτο αδύνατον πλέον να υποφέρωμεν μέχρις αναληθείας [...] την σκληράν του Οθωμανικού Κράτους μάστιγα, ήτις ήδη τέσσαρας περιπου αιώνας επάταξε τας κεφαλάς ημών και αντί του λόγου την θέλησιν ως νόμον γνωρίσουςα, διώκει και διέταττε τα πάντα δεσποτικώς[...]. Μετά μακράν δουλείαν ηναγκάσθημεν[...] να λάβωμεν τα όπλα εις χείρας και να εκδικήσωμεν εαυτούς και την πατρίδα ημών από μίαν τοιαύτην φρικτήν και ως προς την αρχήν αυτής άδικον τυραννίαν[...]. Ο κατά των Τούρκων πόλεμος ημών, [...]είναι πόλεμος εθνικός, πόλεμος ιερός, πόλεμος του οποίου η μόνη αιτία είναι η ανάκτησις των δικαίων της προσωπικής ημών ελευθερίας, της ιδιοκτησίας και της τιμής, τα οποία ενώ την σήμερον όλοι οι ευνομούμενοι και γειτονικοί λαοί της Ευρώπης τα χαίρουσιν, από ημάς μόνον η σκληρά και απαραδειγμάτιστος των Οθωμανών τυραννία επροσπάθησεν με βίαν να αφαιρέσει και εντός του στήθους ημών να τα πνίξη.

Κόκκινος, Δ., *Η ελληνική επανάστασις*, τ. Β', Μέλισσα, Αθήνα 1974, σ. 383-385.

3° ΘΕΜΑ

Αντλώντας πληροφορίες από το παρακάτω κείμενο και βασιζόμενοι/-ες στις γνώσεις σας:

α. να παρουσιάσετε τον ρόλο των κλεφτών και αρματολών κατά την Τουρκοκρατία κατά τη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα των Ελλήνων

(μονάδες 12)

β. να εξηγήσετε γιατί διατηρήθηκε το φαινόμενο της ληστείας και στο νέο ελληνικό κράτος.

(μονάδες 13)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κατά τους χρόνους της Τουρκοκρατίας στα ορεινά, δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη μιας στρατιωτικής τάξης Χριστιανών, των κλεφτών και των αρματολών, οι οποίοι αποτελούσαν αναπόσπαστο και οργανικό μέρος του συστήματος ασφαλείας του ξένου κυριάρχου. Το σύστημα αυτό ασφαλείας αποσκοπούσε στον έλεγχο της παρανομίας με την περιοδική αμνήστευση και τη μερική νομιμοποίηση των φορέων της παρανομίας. Κατά τη διάρκεια του Αγώνα δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για την προοδευτική υπονόμηση και αποσύνθεση της στρατιωτικής (αυτής) τάξης. Στο μέλλον, εκπρόσωποι της τάξης αυτής αποτέλεσαν ένα στοιχείο που ήταν επιρρεπές στην παρανομία και τις κάθε είδους ταραχές

και που αυξανόταν με τον καιρό, αντί να μειώνεται. Η αδυναμία του νέου κράτους αφενός να επιβάλει την τάξη με την εξόντωση των παρανόμων και αφετέρου να πραγματοποιήσει με τον τακτικό στρατό την επαγγελόμενη απελευθέρωση των αλύτρωτων Ελλήνων και την εθνική ενοποίηση δημιούργησε τις προϋποθέσεις για την περιστασιακή νομιμοποίηση των παρανόμων και ιδίως των ληστών.

Κολιόπουλος, Ι., «Το ληστρικό φαινόμενο στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα», στο Δ.Τ. Τσαούση (επιμ.), *Όψεις της ελληνικής κοινωνίας του 19^{ου} αιώνα*, Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», Αθήνα 1984, σ. 160-162. (διασκευή)

3^ο ΘΕΜΑ

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας δίνεται, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

α. Τι ήταν η Φιλική Εταιρεία, ποια η έδρα της και για ποιους λόγους επελέγη η συγκεκριμένη πόλη; (μονάδες 13)

β. Ποιος ο σκοπός και ποιοι οι στόχοι της ίδρυσης της Φιλικής Εταιρείας;

(μονάδες 12)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Μπροστά στην προοπτική μιας Ευρώπης στο εξής αντίθετης σε κάθε είδους επανάσταση, ο Ξάνθος, ο Τσακάλωφ και ο Σκουφάς συμφώνησαν να προσπαθήσουν [...]να εργαστούν οι ίδιοι για την απελευθέρωσή τους: αυτή ήταν η καθοριστική απόφαση. Ότι οι τρεις αυτοί άντρες συναντήθηκαν στην Οδησό δεν ήταν καθόλου τυχαίο. Χάρη στη συνθήκη του Κιουτσούκ-Καϊναρτζή του 1774, η Ρωσική Αυτοκρατορία είχε αποκτήσει έναν νέο ρόλο ως προστάτιδα των Ορθόδοξων πληθυσμών της οθωμανικής επικράτειας. Επιπλέον, η Μεγάλη Αικατερίνη, η θεληματική γιαγιά του τσάρου Αλεξάνδρου Α', είχε έμμονη ιδέα με τους Έλληνες.[...] Από τη στιγμή που η Ρωσία κατέκτησε την Κριμαία, όλη εκείνη η περιοχή αποσπάστηκε από την Οθωμανική διοίκηση.[...] Η Οδησός είχε εκπληκτική εμπορική επιτυχία και η ελληνική κοινότητα βρισκόταν στην καρδιά της. Ο Καποδίστριας είχε διαπρέψει στην αυτοκρατορική υπηρεσία, αλλά δεν ήταν οπωσδήποτε ο μόνος: ο

κυβερνήτης της Βεσσαραβίας, για παράδειγμα, ήταν επίσης Έλληνας, όπως και ο αρχηγός της αστυνομίας της Αγίας Πετρούπολης.

Mazower, M., *Η Ελληνική Επανάσταση*, μτφρ. Κ. Κουρεμένος, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2021, σ. 9.

3^ο ΘΕΜΑ

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από το κείμενο που σας, να απαντήσετε στα εξής:

α Τι αποφασίστηκε και από ποιους ως προς τον καθορισμό της μορφής του πολιτεύματος της Ελλάδας στη Διάσκεψη του Λονδίνου στις 22 Ιανουαρίου/3 Φεβρουαρίου 1830;

(μονάδες 12)

β. Τι σήμαινε για τους Έλληνες η υπογραφή του Πρωτοκόλλου αυτού;

(μονάδες 13)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Στις 22 Ιανουαρίου/3 Φεβρουαρίου 1830, η Διάσκεψη του Λονδίνου, ύστερα από αγγλική πρόταση, διακήρυξε την πολιτική ανεξαρτησία της Ελλάδος, με το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου που υπογράφεται από τους πληρεξουσίους της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας[...]. Το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου όριζε: «Η ελληνική Κυβέρνησις θέλει εἶναι μοναρχική καὶ κληρονομική κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας· θέλει ἐμπιστευθῆ εἰς ἕναν ἡγεμόνα, ὅστις [...] θέλει φέρει τὸν τίτλον Ἡγεμῶν Κυριάρχης τῆς Ἑλλάδος.[...]» Οι Δυνάμεις έβλεπαν στο πρωτόκολλο την οριστική διευθέτηση ενός ενοχλητικού ζητήματος. Οι Έλληνες αντίθετα έβλεπαν σ' αυτό, και ιδιαίτερα στο πρώτο άρθρο του, απλώς την απαρχή του ελεύθερου πολιτικού βίου του Έθνους. Και πραγματικά, με το πρωτόκολλο του Λονδίνου της 3ης Φεβρουαρίου του 1830 τερματιζόταν η Ελληνική Επανάσταση, αλλά και άρχιζε να υπάρχει επίσημα στη διεθνή κοινωνία το Ελληνικό Κράτος. Έτσι πραγματοποιούνταν κρίσιμη καμπή της Ελληνικής Ιστορίας.

Δεσποτόπουλος, Αλ., «Η Επανάσταση κατά το 1830. Η Αναγνώριση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους», στο *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τ. ΙΒ', Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 2000, σσ. 536-537.

